Tisza-parti tanösvény - Természetjáró útvonal

A Tisza-parti vagy másik ismert nevén a Bivaly-tói tanösvény a Tisza árterének élővilágát mutatja be. Rákóczifalva közigazgatási területén, a Tisza bal partján 6 km hosszan húzódik. Az itt fellelhető természeti értékek között a legértékesebbek a fűz-nyár ligeterdő, a kubikerdő, a Bivaly-tó tölgyes erdeje, az ártéri mocsárrét és az árvédelmi töltés növénytársulásai. A tanösvény mentén kihelyezett tájékoztató táblák, bár már kopóban vannak, azért ami még megmaradt hasznos információkkal látják el a turistákat. Az egyes hullámtéri élőhelyeket, az emberi beavatkozás előtti és utáni állapotot és az élőhely regenerálódási folyamatait szemléltetik. A tanösvény első szakasza a mentesített ártéren található tölgyerdőn vezet át, majd a töltésen átkelve a hullámtéren halad tovább.

Táv: 6.2 km

Idő: 2 óra

Állomások száma: 24

Azoknak ajánljuk, akik szeretik a természetet, szívesen elüldögélnek egy padon, figyelve a madarak röptét, a lepkék csapongását, hallgatva a "fű növését", a madarak dalát, szeretnek árnyas fák alatt és füves, virágos mezőn bolyongani a természetet csodálni. A KÖTIVIZIG-nek hála mintegy 300 bivalyból és szürkemarhából álló gulya fogja fenntartani a terület kezelését, mint ahogy a régi letűnt időkben is tették azt.

Gyalogosan és kerékpárral is be lehet járni. Bár az év bármely évszakában bejárható, de nagyobb Tiszai árhullám levonulása esetén a tanösvény területe víz alá kerül. Csapadékos időjárás esetén esetlegesen az út szakaszai nehezen járhatóak. A szolnoki mértékadó vízmércén mért 400-450 cm-es vízállás felett a hullámtér egy része nagy valószínűséggel víz alá kerül.

Javasolt útvonal letöltése: Letöltés

Tanösvény állomásai:

1. állomás: Kocsányos tölgy

Sétánk első állomása. A kocsányos tölgy síkvidéki erdeink uralkodó faja. Az itt elterülő Bivaly-tói, vagy más néven Gombásy erdőnek is egyik jellemző fája.

A rét szélén tovább haladunk, majd jobbra fordulunk.

2. állomás: Hegyi juhar

A hegyi juhar természetes körülmények között hazánkban az ország nyugati részén, és a középhegységekben fordul elő. Eredeti termőhelyén kívül sok helyen telepítik.

Továbbhaladunk az erdei ösvényen, majd onnan kiérve a töltésen áthaladva a hullámtérre megyünk. A fás területet elérve déli irányban az erdő irtás szélén folytatjuk utunkat, majd 250 méter után jobbra fordulunk, a cölöphídhoz.

3. állomás: Ismeretlen

Sajnos az állomás bemutató táblája megrongálódott, már nincs a helyén.

A fahídon átkelünk, és jobbra fordulva haladuk tovább.

4. állomás: Feket nyár

A legnagyobb méreteket elérő nyárfánk. Az árterek, a lápi talajok és a homoktalajok fontos fafaja. A nemesnyárak egyik szülője, kiindulási alapja. A szélsőségeket jól tűrő fafaj. Mind a nagy meleget, mind a nagy hideget elviseli.

Északi irányba haladunk tovább az úton.

5. állomás: Ismeretlen

Sajnos az állomás bemutató táblája megrongálódott, már nincs a helyén.

Északi irányba haladunk tovább az úton, majd az erdőből kiérve balra fordulunk.

6. állomás: Nemes nyaras

A gyorsan növekvő, lombhullató nemesnyár a faipar egyik igen sokoldalúan hasznosítható fafajtája. Mivel a nyárfák vízigényes fafajok a folyók ártéri területein nagyon jól növekednek. A védett területeken viszont már nemes nyár nem telepíthető.

7. állomás: Hullámtér építési munkák

A területen a vízügyi szakemberek 2007-ben a hullámtér a kiszélesítésével a nagyvízi meder vízszállító képességének javítás érdekében átalakításba kezdtek. Töltés áthelyezéssel 6500 méter új töltésszakasz épült, a lefolyást akadályozó sűrű növényzet ritkításával érték el, hogy a folyó hullámtere mintegy 450 hektár területtel bővült.

8. állomás: Gyalogakác, inváziós cserje

Észak-Amerikából behurcolt, rendkívül agresszív özönnövény veszélyes és kiirthatatlan. Magyarországról első adata 1907-ből való. Gyors és tömeges növekedéssel átjárhatatlan cserjéssé alakítja az ártereket, kaszálókat, legelőket.

Folytatjuk utunkat az erdő szélén.

9. állomás: Kilátó

A LIFE program a Tisza folyó hullámterében egy kiválasztott területen hajt végre élőhely rehabilitációs beavatkozást, majd gondoskodik a területek természetvédelmi szempontból kívánatos kezeléséről. Itt található tájékoztató táblán a Bivaly-tói LIFE SUMAR fenntartható hullámtéri tájrehabilitáció projektről kapunk információt. Ismerteti a tanösvény célját, a feltárt természeti értékek helyszíni bemutatását.

A fás terület szélén a földúton faladunk északnyugati irányban tovább és megkerüljük a rétet.

10. állomás: Fehér fűz

Magas termetű, szabálytalan terebélyes koronájú lombhullató fa a síkvidéki, vízigényes faj. Jól tűrik az árvizekkel járó vizzel borítást. A fűzfák leveleit tavasz végén, nyár elején apró kabócalárvák szívogatják. Magukat a ragadozók ellen nyálhabbal vonják be, melyből a feleslegben felszívott növényi nedv időnként lecseppen. Így lobjuk alatt úgy érezhetjük, mintha napos időben is cseperegne az eső.

11. állomás: Az árvízvédelmi rendszer fejlődése

A táblán a töltések építéséről kapunk információt. A térség első

árvízvédelmi töltése 1863 és 1865 között épült, akkor még kézi erővel és keresztmetszete is kisebb volt a jelenleginek.

12. állomás: A töltés növényzete

A mesterségesen kialakított élőhely számos növény és állatfaj élőhelye lett. Néhány jellegzetes növénye: angolperje, útifű, fényes borkóró, réti iszalag. A növényzet a töltést átszövő gyökérzete az áradások alkalmával védi a töltést az elmosástól.

13. állomás: Hullámtér mint élőhely

A szabályzások előtt a folyó áradások alkalmával hatalmas mocsaras ártereket alakított ki. A töltések megépülésével ezek a területek nagy része kiszáradt, eltűnt. A kialakított hullámtér jellegzetességei az anyagnyerő gödrök, a hullámtörő erdősávok.

14. állomás: A bemutató területek régmúltja

A LIFE terület nagy része a szabályzás előtt mocsaras terület volt. A szabályozás után a mentett ártérből szántók, a mentett hullámtérből legelő és erdő lett. A legnagyobb, kezeletlen területen azonban a hullámtéren elvadult, gyalogakáccal fertőzött, még a víz számára is

áthatolhatatlan terület lett.

15. állomás: Magas kőris

Magyarországon a középhegységek és a dunántúli dombvidékek erdőiben általánosan elterjedt fa. Jó minőségű, szívós fájából ősidők óta csónakokat, evezőket készítettek. Jó faragható, forgácsolható és a gyógyhatása miatt gyógyászatban is felhasználják.

Egy kis kitérőt teszünk a töltés irányába.

16. állomás: Alföldi mocsárrét

A gyepterületen a legjobb állapotban lévő terület az ecsetpázsitos sziki rét. Növényzetének jellemző fajai réti perje, tömött lórom, fényes borkóró, osztrák kányafű, sziki árpa.

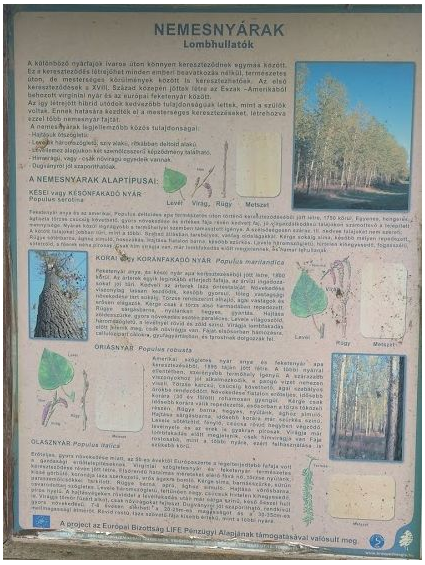
17. állomás: Vízparti virágkásás vízi hídőrös mocsár

A töltések mentén kiásott kubikgödrök parti zónájában húzódó keskeny mocsári társulás jellemző fajai: lándzsás hídőr, virágkáka, rókasás, mocsári csetkáka, mocsári nőszirom.

18. állomás: Nemesnyárak

A nyárak nemzetsége (Populus) 35 fajt számlál. A hazai gyakorlatban a nyárakat két csoportra osztják: "hazai" és nemes nyárak. A hazai nyárak csoportjába a következő fajok tartoznak: a fehér, a fekete, a rezgő és a szürke nyár. Az árterek jellemző nyár faja, a hatalmas méreteket elérő fekete nyár de sajnos Európa nagy részén már eltűntek azok az erdőtársulások, amelyekben a fekete nyár fennmaradása, természetes evolúciója biztosított volt. Ennek egyik oka a 19. század közepén elkezdődött folyószabályozások, árvízmentesítési munkák, lecsapolások által okozott drasztikus termőhelyi átalakulás. Ezek következményeként a puhafás ligeterdők termőhelyeinek jelentős része a hullámtereken kívül került, szárazzá vált, a helyüket pedig szántóföldi művelés foglalta el. A 20. században a megmaradt fekete nyár termőhelyeken további térvesztéséhez vezetett a nemesített nyár fajták elterjedése.

Itt vissza fordulunk, majd az elágazásnál balra fordulva haladunk tovább.

19. állomás: Fűz-nyár ligeterdő

Az öntéstalajokon kialakult ligeterdők jellemző fa fajtái a fehér fűz, törékeny fűz, fekete nyár. Értékes lágyszárú növénye a nyári tőzike.

20. állomás: Kubikerdő

A folyószabályozás során a töltések építéséhez szükséges föld kitermelésére szolgáló anyagnyerő helyeket nevezzük kubikgödröknek. Ezek a gödrök általában a töltéssel párhuzamosan a hullámtéri oldalon helyezkednek el. Szélére a hullámzás csökkentésére nyár és fűz fajokat telepítettek, A kubikgödrök háborítatlan sávja a hullámterek legértékesebb élőhelye, számos védett növény és állatfaj élőhelye.

21. állomás: A kubikrendszer vízszabályozása

A kubikgödrök árhullámok idején megtelnek vízzel, ideális halbölcső lesz belőlük. Egyes gödrök csatornákon kapcsolatban vannak egymással, így a víz visszatartását az ilyen rendszereben már biztosítani lehet.

22. állomás: Hullámtér építési munkák

A bal parti töltés áthelyezésével megnőtt a hullámtér területe, mely vizes élőhelyként bővíti a vízkedvelő növény és állatvilág életterét és egyben kiszélesedett hullámtér elősegíti az árvíz szint csökkentést.

23. állomás: Fehér nyár

A rendkívül mutatós, hatalmas méreteket (35 méter magasság, 1-2 méteres átmérő) és idős, 150-200 éves kort is megérő fa az alföldi homokvidék és az ártér jellemző faja. Fehér törzse, valamint karéjos, fonákján nemezesen szőrös levele alapján jól fel lehet ismerni. Manapság pedig sokan ellenségesen tekintenek rá, mert széllel terjedő szöszös magja sokakat zavar, jóllehet, az olykor tényleg hatalmas tömegben terjedő „szösz” csak elhanyagolható részben származik a fehér nyártól, javarészt az ültetvényszerűen termesztett hibrid eredetű nemes nyár okolható ezért.

Északkeleti irányban a földúton haladva a töltés túl oldalára megyünk.

24. állomás: Az árvizi meder kialakulása

Az 1846-ban elkezdett Tisza szabályozási munkák során a gátrendszer megépítése, kanyarulatok levágása, mocsárvilág

lecsapolása Európa akkori legjelentősebb természet átalakító tevékenysége volt. A folyó hossza 1420 km-ről 977 km rövidült. A meghagyott hullámtér elsődleges célja az árvizek gyors levezetése lett. Pedig a víz nagy kincsünk, gazdálkodni kellene vele, mert jól látszódnak a beavatkozás következményei!

Utunk utolsó állomása volt. A tanösvény kezdőpontjához az aszfaltozott úton tovább haladva jutunk el.

Az alkalmazás letölthető a Play áruházból:

Vágd zsebre a telefonod, és fedezd fel a környezeted történelmét, értékeit, nevezetességeit!

www.gordogok.hu